

Gamla Staveröd

Jag återger ett brev som jag fick 1988 av Orvar Rasmusson född 1924, som var barnfödd i Bjeverskvarn där han beskriver vad han minns av Gamla Staveröd. Detta brev har jag aldrig publicerat någons, men tycker nu att det kan falla bra in.

Staveröd var ett frälsehemman som omfattade 3/8 mantal och som hade en sammanlagd areal av 163 tunnland varav ca. 18 tunnland var odlat.

Gårdens byggnadsbestånd bestod av tre längor med boningshuset placerat vid gårdsplanens norra sida. Längan som inrymde logen låg vid den östra sidan och slutligen stallbyggnaden, som låg längs gårdsplanens södra sida.

Samtliga byggnader var friliggande alltså inte sammanbyggda med varandra.

Boningshuset var uppfört i korsvirke under träpanel. Ekonomibygnaderna var till största delen uppförda av gråsten. Samtliga byggnader var försedda med halmtak.

Gamla Staveröd hade brukats av samma släkt under en lång följd av år. Den siste brukaren av Staveröd hette Per Nilsson. Han hade övertagit arrendet efter fadern Nils Persson och hans hustru Else. Mor Else som hon i dagligt tal kallades var en mycket skicklig väverska och hon höll på med sitt vävande ända upp i nittio års ålder då hon gick bort.

Per Nilsson gifte sig inte förrän han var i femtioårsåldern och då med en flicka från Fulltofta, som hette Helga Persson. Hon hade tidigare haft tjänst som piga på Staveröd och var väl omkring trettio år yngre än Per Nilsson. Jag förmodar att hon fortfarande lever. Per Nilsson är däremot död sedan många år tillbaka. Helga och Per Nilsson fick två barn medan de bodde på Staveröd.

Erik född 1926 och Nils Ragnar född 1932.

Per Nilsson innehade arrendet av Staveröd till våren 1933. Men gården hade redan då ödelagts av brand förorsakad av ett blixtnedslag under ett fruktansvärt åskväder natten till den 2:e augusti 1932.

Dagen efter branden flyttade Per Nilsson med sin familj, vilken även innefattade en dräng och piga, in hos mina föräldrar, som då hade kvarnen i Bjeverskvarn. Vi hade under hela hösten och vintern

Gamla Staveröd

gemensamt hushåll en trevlig tid, som jag aldrig glömmer. Även en del djur bl. a. fyra hästar och åtta kor bereddes plats på Bjeveröd under vintern. På våren flyttade Per Nilsson med familj, tjänstefolk och djur till Häglinge där han köpte en gård. En tidsepok var tillända.

Landstinget betalade Per Nilsson 7 000 kr. för att slippa bygga upp gården efter branden. En ansevärd summa i början av 1930-talet.

Pigan Ella Ståhl född i början av 1920-talet på torpet Vasahus en liten bit ifrån Gamla. Staveröd berättade i samma tidsepok som Orvar för mig.

Ella jobbade som 14-åring som lillpiga på Staveröd. Det var lite olika bestyr hon fick hjälpa till med. Något hon väl minns var potatisskalandet i loglängans ena gavel.

Ella var på Gamla. Staveröd då åskan bröt ut. Hon minns att det var ett förfärligt åskväder denna natt och blev väckt. När branden konstaterades rådde där stor förvirring på gården. Man skulle få ut från loftet mor Elses sju kistor med vackra vävda alster. Fastän nyckeln dit var stor, hittade man inte denna utan kistorna brann inne.

Ellas far var med och försökte släcka branden. På natten åkte man hem till Vasahus åt smörgås och drack kaffe innan vidare transporten gick till Bjeverödsvarn.

Egna noteringar: Samma natt brann tre stora gårdar runt Hörby, detta bidrog till att försäkringsbolaget gick konkurs.

Fortfarande kan man se växter som: snödroppar, stormhatt och myskmalva, hassel.

Ca. 100 meter från gårdsplanet, ut på fäladen vid en över växt väg, finns en ruin av en jordkällare eller kan det mån tro vara en basta? Den är inbyggd i backen, avdelad i två ”rum”.

Tilläggas bör kanske, att Ella Ståhl och Orvar Rasmusson är döda sedan flera år tillbaka. Detta som jag skrivit är personliga brev/berättelser från dem båda.

© Bodil Pedersen, Hörby